Staatsblad
van het Koninkrijk der Nederlanden

Jaargang 2026

379

Besluit van 19 oktober 2026, houdende de instelling van het Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Defensie van 12 oktober 2026 nr. D2026-004182/MINDEF20260069116, Hoofddirectie Personeel, gedaan mede namens Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Onze Minister van Justitie en Veiligheid;

Overwegende dat het toekennen van het Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden bijdraagt aan de waardering voor degene die zich door moedig en beleidvol optreden heeft onderscheiden ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk;

Gezien het advies van de Kanselier der Nederlandse Orden van 22 april 2025 nr. KNO / 2025 / 28385.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

het Kruis: het Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden, zoals nader omschreven in artikel 8;

Onze Minister: Onze Minister van Defensie,

optreden: handelingen ter bescherming van de nationale veiligheidsbelangen binnen de rechtsorde van het Koninkrijk;

versierselen: het Kruis, miniatuur en baton.

Artikel 2

Er wordt ingesteld het Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden.

Artikel 3

Het Kruis kan bij koninklijk besluit worden toegekend aan diegene die ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk, zich door moedig en beleidvol optreden heeft onderscheiden:

a. op voordracht van Onze Minister aan Nederlandse militairen en burgers in dienst van Defensie;

b. op voordracht van Onze Minister in overeenstemming met de voor het betreffende beleidsterrein primair verantwoordelijke minister aan overige burgers.

Artikel 4

Het Kruis kan om de redenen die zijn vermeld in artikel 3 ook in bijzondere gevallen worden toegekend aan personen zonder de Nederlandse nationaliteit.

Artikel 5

Het Kruis kan postuum worden toegekend.

Artikel 6

Van toekenning van het Kruis kan worden afgezien indien is gebleken de kandidaat niet van onbesproken gedrag is.

Artikel 7

Op voordracht van Onze Minister kan in bijzondere gevallen, bij koninklijk besluit het Kruis tijdelijk of blijvend worden ontnomen indien sprake is van feiten of omstandigheden die bij de toekenning redelijkerwijs niet bekend konden zijn en op grond waarvan de toekenning niet zou hebben plaatsgehad, of indien de decorandus zich de onderscheiding niet langer waardig toont.

Artikel 8

Het versiersel van het Kruis bestaat uit een rechthoekig, gelijkarmig kruis:

– de assen van het Kruis hebben elk een lengte van 35 mm, bij een breedte der armen gelijk aan 1/3 deel van de lengte der assen;

– de voorzijde van het Kruis vertoont in het midden een schild met daarop het Koninklijk monogram bestaande uit de vervlochten letters «WA» en gedekt door de Rijkskroon;

– het schild is ten hoogste 16 mm breed en 18 mm hoog en ten minste 10 mm breed en 12 mm hoog; de achterzijde van het Kruis is glad, met gecentreerd op de horizontale as in reliëf de tekst: «VOOR MOEDIG EN BELEIDVOL OPTREDEN»;

– het Kruis is vervaardigd van zilver en is bevestigd aan een moiré lint van 27 mm breed, met chevrons van 4 mm dik in afwisselend Nassaus blauw en oranje.

Artikel 9

1. Gedecoreerden zijn gerechtigd het modelversiersel, dan wel het miniatuurversiersel aan een lint, de baton of het draaginsigne te dragen.

2. Indien aan een gedecoreerde opnieuw voor gelijkwaardig optreden deze onderscheiding wordt toegekend, draagt deze het Arabische cijfer «2» in verzilverd metaal op het lint van het modelversiersel, het miniatuurversiersel en de baton. Bij een volgend gelijkwaardig optreden wordt het cijfer «2» verhoogd tot «3» en verder.

Artikel 10

Eenieder kan een voorstel voor het Kruis voor een ander indienen. Een voorstel wordt ingediend bij Onze Minister.

Artikel 11

Een voorstel voor toekenning van het Kruis moet zijn ingediend binnen tien jaar na het in artikel 3 bedoelde optreden.

Artikel 12

1. Onze Minister zendt van elk koninklijk besluit waarbij het Kruis is toegekend of ontnomen een afschrift aan de Kanselier der Nederlandse Orden.
2. De Kanselier der Nederlandse Orden verstrekt Onze Minister het Kruis en de bijbehorende oorkonde.
3. De Kanselier der Nederlandse Orden houdt van alle toekenningen een register bij.

Artikel 13

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Artikel 14

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden (2026).

Onze Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Kanselier der Nederlandse Orden.

’s-Gravenhage, 19 oktober 2026

De Minister van Defensie,
D. Yeşilgöz-Zegerius

Uitgegeven de *dertiende* november 2026

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

stb-2026-379
ISSN 0920 - 2064
’s-Gravenhage 2026

NOTA VAN TOELICHTING

Het bestaande stelsel van dapperheidsonderscheidingen (Militaire Willems-Orde, Bronzen Leeuw, Bronzen Kruis, Kruis van Verdienste en Vliegerkruis) ziet – met name – toe op dapperheid die verband houdt met optreden in de internationale dimensie: de internationale rechtsorde, waarbij moedig en beleidvol optreden in oorlogsomstandigheden speelt en bijvoorbeeld begrippen als «strijd» en «vijand« worden gehanteerd. Deze onderscheidingen lenen zich derhalve niet voor het waarderen van moedig en beleidvol optreden ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk in de nationale dimensie: binnen de nationale rechtsorde. Hier hebben de begrippen «strijd» en «vijand» immers geen, of een andere betekenis en staat bijvoorbeeld handhaving van de openbare orde, of strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, rampenbestrijding en crisisbeheersing centraal. Deze situatie had tot gevolg dat moed en beleid bij inzet ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk in dit soort situaties, met name wanneer het optreden in het hogere gewelds-spectrum plaatsvond, niet met een bestaande dapperheidsonderscheiding zouden kunnen worden gewaardeerd.

Andere dapperheidsonderscheidingen, zoals de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon, lenen zich evenmin voor het belonen van moedig en beleidvol gedrag in dat kader, tenzij uitsluitend sprake is van een menslievende daad voor redding met gevaar voor eigen leven. Er was sprake van een lacune in het decoratiestelsel. Deze lacune werd zichtbaar in het laatste kwartaal van de twintigste eeuw toen zich binnen het Koninkrijk der Nederlanden enkele gewelddadige verstoringen van de rechtsorde voordeden, zoals gijzelingen, kapingen, aanslagen en (andere) vormen van (georganiseerde) criminaliteit. Bij het optreden daartegen verrichtten betrokken personen soms moedige en beleidvolle daden.

De laatste decennia is sprake van een toenemende druk op de veiligheidsomgeving door onder meer (verijdelde) aanslagen en andere vormen van ondermijning van de sociale en politieke stabiliteit. Deze ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de krijgsmacht die vaker optreedt – al dan niet ter ondersteuning van de civiele autoriteiten – bij de handhaving van de openbare orde, de strafrechtelijke rechtshandhaving van de rechtsorde, de bestrijding van rampen en de beheersing van crises, zowel nationaal als internationaal. Gewelddadige acties van bijvoorbeeld terroristen, georganiseerde criminele bendes of gewelddadige individuen vergen vaak optreden ter herstel van de verstoorde nationale rechtsorde – in het hoogste geweldsspectrum – en waarbij gespecialiseerde (militaire en civiele) eenheden worden ingezet. Ook kunnen individuele personen (militair of niet-militair) in omstandigheden komen te verkeren waarbij ze actie nemen tegen gewelddadig (crimineel of terroristisch) optreden. Niet zelden worden bij dergelijke inzet door individuele leden van gespecialiseerde militaire- en niet-militaire eenheden, en bij daden van individuele personen, onder grote persoonlijke gevaren, moed en beleid betoond. Moed en beleid, die het verdienen om erkend en gewaardeerd te worden.

De instelling van het Kruis voor Moedig en Beleidvol Optreden voorziet in het vullen van de geconstateerde lacune. Met het Kruis kunnen moed en beleid bij genoemde inzet van en door militairen en niet-militairen op passende en respectvolle wijze worden gewaardeerd.

Artikelsgewijs

Artikel 3

Het Kruis kan worden toegekend aan Nederlandse militairen, als bedoeld in de Wet ambtenaren defensie, en burgers.

Het gaat om militairen en burgers die hebben opgetreden ter bescherming van de belangen van de landen van het Koninkrijk inclusief Caraïbisch Nederland. Dit betreft de zes nationale veiligheidsbelangen die beschermd worden vanuit het oogpunt van de nationale veiligheid: territoriale, fysieke, economische en ecologische veiligheid, sociale en politieke stabiliteit en internationale rechtsorde en stabiliteit. Daarbij gaat het bijvoorbeeld – al dan niet ter ondersteuning van de civiele autoriteiten – om de handhaving van de openbare orde, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de bestrijding van rampen of de beheersing van crises. Het optreden ten behoeve van deze belangen zal in beginsel binnen de rechtsorde van het Koninkrijk hebben plaatsgevonden, maar beperkt zich niet tot een geografische afbakening. Het betreft (daarnaast) niet enkel optreden gedurende de tijd waarin de militair of burger dienst doet of behoort te doen, maar kan ook zien op daden daarbuiten.

Bij het handelen moet de militair en burger zich hebben onderscheiden door moedig en beleidvol optreden. Dit veronderstelt dat zij zich in een situatie bevonden of begaven waarbij gevaar voor personen of goederen te duchten was. Dit gevaar ziet op een ernstige mate van geweld dat een menselijke oorzaak kent. Het kan daarbij gaan om situaties die naar hun aard en omvang vergelijkbaar kunnen zijn met optreden tijdens een gewapend conflict.

Met het Kruis wordt optreden van individuele personen beloond. Groepen van militairen en/of niet-militairen komen als collectief niet voor de onderscheiding in aanmerking.

In beginsel kan een persoon voor hetzelfde optreden niet meermaals worden beloond. Zo kunnen bijvoorbeeld niet zowel het Kruis als de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon voor hetzelfde optreden worden toegekend. Dit geldt onverkort voor andere Nederlandse staatsonderscheidingen die ook voor moedig optreden zouden kunnen worden toegekend.

Voor het doen van een voordracht aan de Koning voor het toekennen van het Kruis laat de Minister van Defensie zich adviseren door de Commissie Dapperheidsonderscheidingen Defensie. Dit college adviseert de Minister van Defensie reeds over het toekennen van de overige dapperheidsonderscheidingen. Het adviescollege laat zich in voorkomend geval bijstaan door vertegenwoordigers van andere departementen en bevoegde instanties die bij een voorstel voor het Kruis zijn betrokken.

Artikel 4

Optreden ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk kan geschieden door militairen, al dan niet gezamenlijk met niet-militairen. In voorkomend geval kunnen ook niet-militairen, Nederlander of Nederlands onderdaan zijnde, of vreemdelingen, in welke hoedanigheid dan ook voor het Kruis in aanmerking worden gebracht. Voor niet-militairen en vreemdelingen geldt dat ze – in georganiseerd verband of als individu – moeten hebben gehandeld zoals hiervoor in artikel 3 is toegelicht.

Artikel 5

In het geval dat het Kruis postuum wordt toegekend, worden de versierselen uitgereikt aan de nabestaande(n).

Artikel 6

Het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens en het Besluit politiegegevens geven de Minister van Defensie de bevoegdheid om, met het oog op de toekenning van een bij koninklijk besluit te verlenen onderscheiding, justitiële gegevens over een kandidaat op te vragen. Indien uit die gegevens blijkt dat de kandidaat door handelingen en/of gedragingen onwaardig is om hem/haar het Kruis toe te kennen (bijvoorbeeld vanwege een zeden- of een ernstig geweldsdelict), of indien uit ander onderzoek blijkt dat er bij de kandidaat sprake is van schending van de ambtelijke integriteit, kan de Minister van Defensie besluiten om de kandidaat niet voor het Kruis bij de Koning voor te dragen. Het gaat bijvoorbeeld om voorvallen die het Staatshoofd, de Minister van Defensie of de Defensieorganisatie in verlegenheid kunnen brengen.

In het geval dat de kandidaat geen werknemer bij Defensie is, overlegt de Minister van Defensie met de voor de kandidaat verantwoordelijke Minister over het al dan niet doen van een voordracht aan de Koning.

Artikel 7

Een met het Kruis gedecoreerde is voor de duur dat hij/zij krachtens een rechterlijke veroordeling van zijn/haar vrijheid is beroofd, onbevoegd de versierselen van het Kruis te dragen.

Indien blijkt dat het gedrag van een gedecoreerde militair, gewezen militair of niet-militair in dienst van Defensie voordat of nadat het Kruis aan hem/haar werd toegekend niet onbesproken was (zie ook artikel 6), kan de Minister van Defensie aan de Koning een voordracht doen om hem/haar de onderscheiding te ontnemen.

In het geval dat de gedecoreerde geen werknemer bij Defensie is, overlegt de Minister van Defensie met de voor de gedecoreerde verantwoordelijke Minister over het al dan niet doen van een voordracht om de onderscheiding te ontnemen.

Nadat de onderscheiding aan gedecoreerde is ontnomen, is hij/zij niet langer gerechtigd de aan de toekenning verbonden versierselen te dragen en worden deze samen met de oorkonde onverwijld teruggezonden aan de Kanselarij der Nederlandse Orden.

Artikel 8

Dit artikel beschrijft de fysieke vormgeving van de onderscheiding waarvan het model berust bij de Kanselarij der Nederlandse Orden.

Artikel 9

De versierselen van het Kruis worden slechts eenmaal uitgereikt. Uitreiking van de versierselen aan militairen en niet-militairen van Defensie geschiedt in beginsel door de Minister van Defensie. Uitreiking van de versierselen aan overige niet-militairen geschiedt in beginsel door de voor de kandidaat verantwoordelijke Minister.

De kosten van het ereteken, de baton, de oorkonde en het draaginsigne komen ten laste van het Rijk. Kosten voor onder meer de aanschaf van het miniatuurversiersel, opmaak van het modelversiersel of van meerdere modelversierselen en batons komen in beginsel ten laste van de gedecoreerde.

Artikel 10

Eenieder kan voor een ander persoon een voorstel indienen voor het Kruis. Een persoon kan derhalve niet voor zichzelf een voorstel voor het Kruis indienen.

Artikel 11

Een voordracht voor het Kruis moet zijn gebaseerd op aannemelijk bewijs en de overtuiging dat de in een voorstel beschreven feiten en omstandigheden hebben geleid tot het optreden waarbij moed en beleid zijn betoond. De ervaring met de reeds bestaande dapperheidsonderscheidingen heeft geleerd dat het na verloop van jaren problematisch kan zijn om de feiten en omstandigheden te verifiëren om zo tot overtuigend bewijs te komen. Gelet hierop is voor de Bronzen Leeuw, het Bronzen Kruis, het Kruis van Verdienste en het Vliegerkruis met ingang 1 januari 2017 een verjaringstermijn van tien jaar ingesteld. Analoog hieraan wordt voor het Kruis ook een verjaringstermijn van tien jaar gehanteerd.

Artikel 12

De Kanselarij der Nederlandse Orden beheert de versierselen en bijbehorende oorkonde van het Kruis en stelt die, na ontvangst van een afschrift van het besluit waarbij de toekenning ervan is bekrachtigd, op verzoek van de Minister van Defensie beschikbaar voor uitreiking aan de decorandus. In het geval dat de kandidaat geen werknemer bij Defensie is, draagt de Minister van Defensie de versierselen en bijbehorende oorkonde over aan de voor de kandidaat verantwoordelijke Minister.

Artikel 13

Voorstellen die betrekking hebben op optredens voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit worden niet in behandeling genomen. Er is geen sprake van terugwerkende kracht.

De Minister van Defensie,
D. Yeşilgöz-Zegerius